целом системы государственной власти и управления. При этом большинство специалистов предлагают различные варианты реформирования республиканского административно-территориального деления, главным образом основанные на принципах экономического районирования и соответствующего перехода к двухзвенной системе административно-территориального деления. Попытка обоснования новых вариантов административно-территориального деления Республики Беларусь была предпринята в 2003–2004 гг. в рамках подготовки по поручению Президента Республики Беларусь Концепции реформирования республиканского местного управления и самоуправления. Вопросы реформирования административно-территориального деления Республики Беларусь обсуждались на круглом столе в сентябре 2018 г. с участием представителей верхней палаты белорусского парламента, экспертов из Франции, Нидерландов, Греции, Румынии и Болгарии. При этом большинство разработанных в условиях суверенитета Республики Беларусь проектов исходит из идеи перехода от трехзвенной к двухзвенной системе (с упразднением сельских Советов) республиканского административно-территориального деления и представляет собой различные вариации нереализованных проектов 1975, 1982 и 1987 гг.

Список использованных источников

1. Национальный архив Республики Беларусь (НАРБ). – Фонд 31. – Оп. 9. – Д. 2642.
2. НАРБ. – Фонд 31. – Оп. 9. – Д. 1559.
3. НАРБ. – Фонд 7. – Оп. 10. – Д. 255.
4. НАРБ. – Фонд 31. – Оп. 9. – Д. 8443.
5. НАРБ. – Фонд 31. – Оп. 10. – Д. 1337.
6. Сочетание отраслевого и территориального управления экономикой союзной республики / А.В. Томашевич [и др.]; под ред. В.С. Фатеева. – Минск: Навука і тэхніка, 1991. – 239 с.

Ковальчук Наталія Дмитрівна, *доктор філософських наук, проф., Київській університет імені Бориса Грінченка,*
Мудрик Володимир Григорович,
завідувач Музею-квартири В.С.Косенка

ФЕНОМЕН КИЄВО-ПЕЧЕРСЬКОЇ ЛАВРИ ЯК НАЦІОНАЛЬНОЇ СВЯТИНІ ТА ПЕРЛИНИ АРХІТЕКТУРИ ДОБИ УКРАЇНСЬКОГО БАРОКО

Відомо, що Києво-Печерська Лавра є видатною українською національною святиню, яка була заснована в добу Київської Русі.

Як наголошує В. Топоров, в основі стародавньої свідомості, як вона склалась у Київській Русі між 40-ми роками одинадцятого століття і двадцятими роками дванадцятого століття, знаходились три тісно пов'язаних між собою ідеї концепції святості:

1. Єдність у просторі і в сфері влади (наприклад, «Повість врем'янних літ»);

2. Єдність в часі і в дусі, тобто ідея духовної спадщини (наприклад, «Слово про закон і благодать»);

3. Святість як вищий моральний ідеал поведінки, життєва позиція [1, с. 675]. Цей останній тип святості, зрозумілий як орієнтація на інший світ цінностей, які не від світу цього і створює основу святості Києво-Печерської Лаври.

В Києво-Печерському Патерику поняття святості скрупульозно розробляється в аспекті просторової локалізації святого місця. Як відомо, в київську добу дуже ретельно обирали місце розташування храмів. Так, в багатоденній молитві Феодосій Печерський просить Бога вказати йому місце побудови монастирської церкви, і пише, що після трикратного знамення вказане місце вважалося придатним і святим: «Греки ж зі страхом поклонилися святим, і кажуть: «Хочемо побачити місце церкви». Антоній же і каже: «Три дні будемо молитись і Господь явить нам.» «І тієї ночі, як молився він, явився йому Господь, кажучи: «Отримав ти благодать преді Мною». Антоній же мовить: «Господи, коли отримав Благодать перед Тобою, то нехай буде по всій землі роса, а на місці, яке велиш освятити, хай буде сухо». Назавтра, знайшли сухим місце, де тепер церква стоїть, а по всій землі роса. Другої ж ночі так само помолившись, каже: «Хай буде вся земля суха, а на місці святому — роса». І, пішовши знайшов таке. Третього ж дня, ставши на місці тому, помолився і благословив місце те, і зміряв золотим поясом ширину і довжину [2, с. 16]. Вважається, що це місце є місцем Божої Благодаті і вказано було перстом Божим. Взагалі показово, що перші шість оповідей («Слів») Києво-Печерського Патерика репрезентують саме святе місце. Таким чином, Києво-Печерська Лавра постає як центр духовної просвіти, християнської православної культури, який призвів до вибуху духовності і мав велике значення для розвитку культури всієї Київської Русі.

В естетичному контексті Києво-Печерська Лавра постає як перлина храмової архітектури доби українського бароко. Ефекти мінливого багатоманіття світу використовуються в оздобленні Києво-Печерської Лаври. Посилюється використання позолоти, що віддзеркалює кінематику буття і створює поліфонію золотих бань собору. Свій вклад в динамізацію світогляду вносить і купольна система Києво-Печерської Лаври, що характеризується переходом від шоломоподібного контуру верхівок соборів до надання їм схожості з абрисом полум'я свічки. Візуалізація

динамічних ефектів архітектурного ансамблю Києво-Печерської Лаври відбувається за рахунок введення в архітектурну композицію перспективи спливаючої води, річки Дніпро як архетипу плинності.

Доба бароко має свої, властиві тільки українській культурі, символи, наприклад символ світла. Ця сонячна тематика входить в ужиток українського бароко. На Успенському соборі Києво-Печерської лаври налічувалося 45 сонячних дисків. Вони символізують духовне світло, що було вироблене праведниками в темряві печер. Для декорування фасаду Успенського собору Лаври використано три види розеток: шестипелюсткову, багатопроменеву («соняшник») і розетку, названу «колесом Юпітера». Як переконливо довів Б. Рибаков, у народному мистецтві та дерев'яній архітектурі ці мотиви були солярними знаками з неоднаковим значенням. Коли шестипелюсткова розетка означала світло у його фізичній суті, а «соняшник» — сонячне світло, то поняття «колесо Юпітера» мало абстрактний сенс — білесвітло, всесвіт, космос [3, с. 246, с. 454].

Фасад Успенського собору Києво-Печерської Лаври формулює головну тему, яка знаходить своє вирішення в його інтер'єрі. Сім куполів проливають світло на різнихрівнях, підпорядковуючисобі внутрішній простір і створюючи ефект залитості собору світлом. Грандіознийіконостас, сяйво прикрашених золотом ікон і різьбленої оздоби стають осередком теми світла.

Однією з найважливіших ознак українського бароко є декоративність. У такому символічному значенні виступає І флористична декоративність в українському бароко. Так, наприклад, всі церкви Києво-Печерської Лаври оздоблені орнаментальним стилізованим рослинним декором. Образ рослини в історії філософської думки в Україні, у філософських курсах Києво-Могилянської академії, зокрема, мав значення алегорії, пов'язаної із життям, смертю і воскресінням через смерть і тому використовується в оздобленні храмів.

Декоративність в українському бароко пов'язана зі спрагою наочного розкриття духовного світу. Тому духовні явища набувають тут предметно-зображального статусу. Це дуже яскраво проявляється в ілюстрованих розписах молитви «Отче наш» в інтер'єрах Троїцької надбрамної церкви Києво-Печерської Лаври.

Список використаних джерел

1. Топоров В. Н. Святость и святые в русской духовной культуре. – М.: Гнозис, 1995. – Т.1. – Первый век христианства на Руси. – 875 с.

2. Патерік Києво-Печерський. –К.: КМ Academia, 1998.—346 с.

3. Рыбаков Б. А. Язычество древних славян. – М.: Наука, 1981. – 481 с.